

МОНГОЛ УЛС
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

2022 он 03 дугаар
сарын 25-ны өдөр

Дугаар ХТ/606

Улаанбаатар-12
Утас: 260817
Факс: 976-11-310011

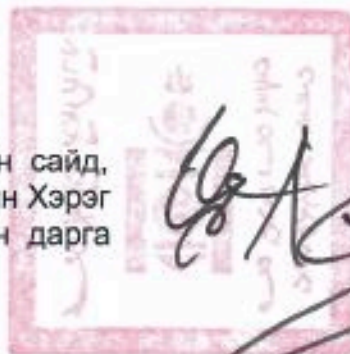
МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА
Г.ЗАНДАНШАТАР ТАНАА

Мэдээлэл хүргүүлэх тухай

Улсын Их Хурлын хаврын ээлжит чуулганы 2022 оны 4 дүгээр сарын 1-ний өдрийн нэгдсэн хуралдаанд хийх эрдэс баялгийн салбарын хөгжлийн бодлого, шинэчлэл, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаарх Ерөнхий сайдын мэдээллийг хавсралтаар хүргүүлж байна.

Хавсралт ... хуудастай.

Монгол Улсын сайд,
Засгийн газрын Хэрэг
эрхлэх газрын дарга

Ц.НЯМДОРЖ

000225003494

ЭРДЭС БАЯЛГИЙН САЛБАРЫН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО, ШИНЭЧЛЭЛ, АВЧ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТАЛААР УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ЧУУЛГАНЫ НЭГДСЭН ХУРАЛДААНД ХИЙХ МЭДЭЭЛЭЛ

I. Эрдэс баялгийн салбарын хөгжлийн бодлого, шинэчлэлийн талаар

Монгол Улсын Засгийн газраас эрдэс баялгийн салбарыг ил тод, нээлттэй, хариуцлагатай засаглалын зарчмаар хөгжүүлж, эдийн засгийн өсөлтийг эрчимжүүлэн өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх чиглэл баримтлан ажиллаж байна.

Улс орны эдийн засагт эрдэс баялгийн салбар чухал үүрэг гүйцэтгэж, 2021 оны байдлаар дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 24 хувь, аж үйлдвэрийн салбарын 67 хувь, экспортын 93 хувь, гадаадын шууд хөрөнгө оруулалтын 76 хувийг дангаараа бүрдүүлж байна. Мөн 2021 оны улсын төсвийн нийт орлогын 29.6 хувь буюу 4.1 их наяд төгрөгийг тус салбараас төвлөрүүлээд байна.

Сүүлийн жилүүдэд уул уурхайн салбар гадаад зах зээл, тэр дундаа дэлхийн түүхий эдийн зах зээлийн үнийн мөчлөгөөс ихээхэн хамааралтай болсон. Энэхүү онцлогийг харгалзан түүхий эдийн экспорт давамгайлсан манай улсын хувьд эрдэс баялгийн салбарт баримталж байгаа бодлогоо илүү өргөн хүрээнд тодорхойлж сайжруулах, том төслүүдээ хөдөлгөж, гадаадын хөрөнгө оруулалтыг татах цаг үеийн нөхцөл шаардлага тулгарч байна.

Энэ хүрээнд бодлогын баримт бичгүүдэд туссан томоохон зорилтуудыг хэрэгжүүлж, гадаадын хөрөнгө оруулалтыг тууштай нэмэгдүүлэх, уул уурхайн салбарт нэмүү өртөг шингээн, ажлын байрыг бий болгож, олборлолтоос боловсруулах салбар болгон хөгжүүлэхээр хууль эрх зүйн шинэчлэл, цахим шилжилтийг эхлүүлээд байна.

Хариуцлагатай, нээлттэй, ил тод, үр ашигтай уул уурхайг хөгжүүлэхэд шинэ зууны хөгжлийн хурдасгуур болсон Аж үйлдвэрийн IV хувьсгалд суурилсан шилжилт чухал үүрэг гүйцэтгэнэ.

Эрдэс баялгийн засаглал нь "хяналт", "ил тод, нээлттэй байдал", "технологийн дэвшил, инновац" гэсэн гурван түвшний үр дүнд хүрэх учиртай. Мөн 2019 онд баталсан Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлт, түүнийг дагасан хууль, эрх зүйн шинэчлэлийн хүрээнд Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга болон Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай, Хүнд үйлдвэрлэлийн тухай, Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийн төслүүдийг боловсруулж байна. Эдгээр хуулийг баталснаар уул уурхайн баялгийг иргэн бүрд хүртээх, хөрөнгө оруулалт, бизнесийн орчин сайжрах, уул уурхайн бүтээгдэхүүний үнэ цэн өсөх, үүнийг дагаад эдийн засгийн бусад сектор хөгжих зэрэг ач холбогдолтой юм.

Улсын Их Хурлын 2021 оны 106 дугаар тогтоолоор баталсан "Шинэ сэргэлтийн бодлого"-ын хүрээнд дэвшилтэт технологид суурилсан, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр эрдэс баялгийн салбарын бодлогыг ашигт малтмалын "хайгуул-олборлолт-боловсруулалт-борлуулалт-хуваарилалт" гэсэн зарчмаар тодорхойлж, холбогдох хууль эрх зүйн орчныг шинэчлэн сайжруулах, урт хугацаандаа тогтвортой хөгжүүлэх зорилт дэвшүүлсэн.

Дээрх зорилтын хүрээнд уул уурхайн гаралтай бүтээгдэхүүний чанарыг олон улсын стандартын түвшинд хүргэх, салбарт шаардлагатай техник, технологийн шинэчлэл хийх, шинээр ажлын байр бий болгох зорилгоор дор дурдсан арга хэмжээг авч хэрэгжүүлж байна.

Геологи, хайгуулын чиглэлээр:

Монгол Улсын хэмжээнд ашигт малтмалын 2640 тусгай зөвшөөрөл хүчинтэй байгаагаас ашиглалтын 1750, хайгуулын 907 тусгай зөвшөөрөл олгогдсон бөгөөд экспортын голлох бүтээгдэхүүн болох зэсийн батлагдсан нөөц 69.4 сая тн, нүүрс 33 тэрбум тн, төмөр 1.7 тэрбум тн, алт 1586 тн, молибден 1.5 сая тн, гянтболд 0.5 сая тн, хайлуур жонш 30.2 сая тн, газрын тос 386.7 сая тн байгаа бол бусад стратегийн ашигт малтмал болох уран 156.6 мян.тн, газрын ховор элемент 14.5 сая тн геологийн нөөцтэй байна.

Манай орны нутаг дэвсгэрийн геологийн тогтоц, ашигт малтмалын хэтийн төлөвийг тодорхойлох, нөөц, баялгийг үнэлэх, томоохон дэд бүтэц, аж үйлдвэрийн бүтээн байгуулалтад шаардагдах эрдсийн түүхий эдийн ордыг тогтоох зорилгоор улсын болон хувийн хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх бодлогыг баримтлан дараах зорилтуудыг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Үүнд:

- Монгол орны нийт нутаг дэвсгэрийн 47 хувийг 1:50000-ны масштабын геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажилд хамруулж, ашигт малтмалын хэтийн төлөвтэй талбай ялган хайгуулын ажлыг эрчимжүүлж, нөөцийг өсгөнө;
- Жижиг масштабын геологийн суурь судалгааны ажлаар нийт нутаг дэвсгэрийг хамруулан төрөл бүрийн нэгдсэн зургийг орчин үеийн геологийн шинжлэх ухааны онол, техник, технологийн ололтод үндэслэн боловсруулах, салбар хооронд ашиглах мэдээллийг боловсруулна;
- Томоохон хот, суурин, дэд бүтэц, аж үйлдвэрийн бүтээн байгуулалт хийгдэх талбайд том масштабын геологийн төрөл бүрийн судалгааг хийнэ;
- Ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг сонгон шалгаруулалтаар олгох ажиллагааг бүрэн цахимжуулж, 2022 оны 4 дүгээр сараас эхлэн жилд дунджаар 100-150 хайгуулын тусгай зөвшөөрөл олгон, дотоод, гадаадын хөрөнгө оруулалтыг татах таатай нөхцөлийг бүрдүүлнэ;
- Геологийн судалгаа, хайгуулын ажлыг хилийн бүсэд болон Улсын тусгай хамгаалалт бүхий газруудад гүйцэтгэн геологийн тогтоц, ашигт малтмалын хэтийн төлөвийг үнэлнэ;
- Цаашид дэлхийн эрдсийн түүхий эдийн зах зээлд эрэлт ихтэй өндөр технологийн түүхий эд, газрын ховор элементийн хэтийн төлөвийг тодорхойлох, нөөц, баялгийг үнэлэх, ордыг шинээр нээх зорилгоор улсын болон хувийн хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, эрх зүйн таатай орчныг бүрдүүлнэ.

Олборлолт, боловсруулалтын чиглэлээр:

Стратегийн болон нөөц нь тогтоогдсон томоохон ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулж, иж бүрэн ашиглах чиглэлээр бүтээн байгуулалтын ажлуудыг эхлүүлж байна. Тухайлбал, Тавантолгойн нүүрс баяжуулах үйлдвэр, цахилгаан станц, усан хангамж, Оюу толгойн далд уурхай, Эрдэнэт үйлдвэр, Оюутолгойн ордыг түшиглэн зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр байгуулах, исэлдсэн хүдрээс катодын зэс үйлдвэрлэх, Дархан-Сэлэнгийн бүсэд "Монгол ган-1" цогцолбор байгуулах, Эрдэнэтийн төмөрлөгийн үйлдвэрийн цогцолборыг

ашиглалтад оруулах, Дорноговь аймагт Алтан ширээт аж үйлдвэрийн парк байгуулах, Цагаан суваргын зэс, молибденийн орд, Зүүн цагаан дэлийн жоншны ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах, Асгатын мөнгөний ордын хайгуул судалгааны ажлыг эрчимжүүлэх болон холбогдох дэд бүтцийг барьж байгуулахаар төлөвлөж байна.

Аж үйлдвэржилтийн сэргэлтийн хүрээнд дээрх төслүүдийг хэрэгжүүлснээр салбарын хөрөнгө оруулалтыг 21 их наяд төгрөгөөр нэмэгдүүлж, шинээр 9930 ажлын байр бий болгон, газрын тосны бүтээгдэхүүний импортыг 55-60 хувиар бууруулах, зэсийн баяжмалын үйлдвэрлэлийг 2.1 сая тн хүргэх, 422 мян.тн катодын зэс үйлдвэрлэн экспортлох, коксжих нүүрсний экспортын 30 хувийг дотооддоо баяжуулах, 600 гаруй мян.тн ган бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, дотоодын хэрэгцээний 60 орчим хувийг хангах боломж бүрдэнэ гэж үзэж байна.

Борлуулалт, хуваарилалтын чиглэлээр:

- Уул уурхайн бүтээгдэхүүний экспортын хилийн боомтын хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, шинэ гарц бий болгоно;
- Бүтээгдэхүүнийг дэлхийн зах зээлийн үнэ ханшаар нээлттэй, ил тод арилжаална;
- Газрын хэвлийн баялгийн үр өгөөжөөс үндэсний баялгийн санд төвлөрүүлж, санхүүгийн үр ашигтай төсөл, хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэн дэмжих, хөрөнгийн хуримтлалын тогтолцоог бий болгоно;
- Эрдэс баялгийн салбараас орж буй орлогыг ард түмэнд үр өгөөжтэй, тэгш хуваарилах зарчим баримтална.

Хууль, эрх зүйн чиглэлээр:

“Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт “Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийг хэрэгжүүлж, уул уурхайгаас олох үр шимийг Баялгийн сангаар дамжуулан иргэн бүрд тэгш, шударга хүртээх тогтолцоог бүрдүүлнэ. Эдийн засгийн төрөлжилт, инновац, шинэ технологи, хүний хөгжил, ногоон хөгжлийн зорилтуудыг дэмжих чадавхтай олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн баялгийн санг бий болгон санхүүгийн үр ашигтай төсөл, хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэн дэмжих, хөрөнгийн хуримтлалыг бий болгох тогтолцоог бүрдүүлж, эрдэс баялгийн сан хөмрөгийг арвижуулах замаар тогтвортой, олон тулгуурт эдийн засгийн бүтцийг бий болгож, баялгийн шударга хуваарилалтын зарчмыг хэрэгжүүлэх”-ээр тусгасан.

Дээрх бодлогыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Ашигт малтмалын тухай, Газрын хэвлийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга, Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай, Үндэсний баялгийн сангийн тухай, Хүнд үйлдвэрийн тухай зэрэг хуулийн төслүүдийг боловсруулж байна.

Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг Монгол Улсын Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлттэй уялдуулах, эрдэс баялгийн салбарт хэрэгжиж байгаа хуулиудын давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах, Улсын Их Хурлаар батлагдсан бусад холбогдох хууль тогтоомжтой нийцүүлэх, салбарын шинэчлэл, олон улсын сайн туршлагатай нийцүүлж хариуцлагатай байдлыг бий болгох гэсэн дөрвөн үндсэн үзэл баримтлалын хүрээнд боловсруулж байна.

Байгалийн баялгийг эрж хайх, үйлдвэрлэлийн аргаар зүй зохистой ашиглах, боловсруулах, улмаар байгаль орчныг хамгаалах, орон нутгийн иргэдийн болон хөрөнгө оруулагчид, бусад оролцогч талуудын уялдаа холбоог хангах, нийгэм, эдийн засагт оруулах өгөөжийг нэмэгдүүлэх, байгалийн баялгийг иргэн бүрд тэгш шударга хүртээх зэрэг асуудлыг иж бүрнээр тусгах юм. Өөрөөр хэлбэл уул уурхайн үйл ажиллагаа эрэл, хайгуулын шатнаас эхлэн төлөвлөгдөж, хаагдах хүртэлх бүх үе шатанд нээлттэй, хяналттай, хариуцлагатай байх тогтолцоог бүрдүүлэхийн зэрэгцээ олон нийтийн оролцоо нэмэгдэх, ил тод байх зэрэг олон улсын сайн туршлагад суурилсан зохицуулалтуудыг улам бүр баталгаажуулах юм.

Хууль батлагдсанаар дараах зэрэг үр дагаврууд бий болно гэж үзэж байна:

- Уурхайн хаалтын шинэ тогтолцоог санхүүгийн баталгааны механизмтай уялдуулснаар уул уурхайн үйл ажиллагаанд өртөгдсөн талбай нөхөн сэргээгдэхгүйгээр эзэнгүй орхигдох эрсдэл үгүй болно;
- Олон улсын шилдэг техник, технологийг нэвтрүүлэн аливаа эрсдэлийг урьдчилан тогтоох тогтолцоог бүрдүүлснээр уул уурхайн хөгжлийг дэмжиж, байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулна;
- Салбарын институцийн тогтолцоог оновчтой, тодорхой болгосноор хууль, эрх зүйн орчны тогтвортой байдал хангагдаж, аливаа төсөл, хөтөлбөр тооцоо судалгааны үндсэн дээр амжилттай хэрэгжих нөхцөл бүрдэнэ;
- Учирч болох аливаа эрсдэлийг бууруулснаар уул уурхайн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн хэмжээ, үр ашиг, олон улсын чадвар тогтвортой нэмэгдэж, улс, орон нутгийн хөгжилд оруулах үр өгөөж нэмэгдэнэ;
- Холбогдох хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулан зарим хуулийг хүчингүй болгосноор хуулийн давхардал, хийдэл, зөрчил арилахын зэрэгцээ хөрөнгө оруулагчдад ойлгомжтой, тодорхой эрх зүйн орчин бүрдэнэ.

Газрын хэвлийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг бусад хуультай давхардсан давхардал, зөрчлийг арилгах, харилцан уялдуулах замаар Монгол орны газрын хэвлийг бүхий л зорилго, зориулалтаар судлах, түүний үр дүнд үүсэх газрын хэвлийн нэгдмэл санг бүрдүүлэх, баяжуулах, ашиглахтай холбоотой харилцааг тусгасан нийтлэг зохицуулалт бүхий суурь хууль байдлаар боловсруулан ажиллаж байна.

Хүнд үйлдвэрийн тухай хуулийн төсөл нь энэ салбарт хамаарах үйлдвэрлэл, үйл ажиллагаа эрхэлдэг аж ахуйн нэгжүүд, тэдгээрийг дэмжих арга хэлбэрийг тодорхойлох, хүнд үйлдвэрийн төслүүдийн хөрөнгө оруулалтын зардлыг бууруулж, өгөөжийг нэмэгдүүлэх, хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх зорилготой.

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулиар эрдэс баялгийн бүтээгдэхүүнийг ил тод, нээлттэй, шударга өрсөлдөөний зарчмаар арилжаа хийхтэй холбогдсон харилцааг тусгана. Уг хуулийн гол зарчим нь уул уурхайн салбараас хүртэх орлогыг ил тод, хамгийн боломжит үнээр төвлөрүүлэх, зах зээлийн бодит үнэ тогтоох боломжийг хангах, экспортыг нэгдсэн бодлогоор зохицуулах замаар уул уурхайн салбарт хөрөнгө оруулах сонирхлыг нэмэгдүүлэхэд чиглэнэ.

Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийн гол зарчим нь газрын хэвлийн баялгийн үр өгөөжөөс үндэсний баялгийн санд төвлөрүүлж, санхүүгийн үр ашигтай төсөл, хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэн дэмжих, хөрөнгийн хуримтлалыг бий болгох тогтолцоог бүрдүүлэхэд чиглэнэ. Үндэсний баялгийн санг холбогдох бодлогын баримт бичгүүдэд заасны дагуу хуримтлалын болон хөгжлийн сангийн хэлбэрээр

нэгтгэн байгуулж, хөгжлийн сангийн эрх зүйн үндсийг хуульчлах зайлшгүй шаардлагатай байна.

Энэ хууль хэрэгжсэнээр санхүүгийн зах зээлийн тогтвортой байдлыг хангах, валютын ханшийг тогтворжуулах, Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийг нэмэгдүүлэх, төрийн өмчит компанийн засаглал, ашигт ажиллагааг сайжруулах замаар төсвийн орлогод эерэг нөлөө үзүүлэх, одоо ба ирээдүй үед санхүүгийн өгөөжтэйгөөр тэгш, шударга хүртээх боломж бүрдэнэ.

II. Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн салбарын тэргүүлэх ач холбогдолтой төслүүдийн хэрэгжилтийн талаар

1. Оюутолгойн далд уурхайг ашиглалтад оруулах

Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт стратегийн ач холбогдол бүхий ордуудын эдийн засгийн үр өгөөжийг дээшлүүлэх зорилтын хүрээнд Оюутолгой төслийг Монгол Улсын хууль тогтоомжид нийцүүлж, далд уурхайг ашиглалтад оруулна гэж тусгагдсан.

"Оюутолгой" ХХК нь 2020 оны байдлаар ил уурхайгаас жилд зэсийн 0.2%, алтны 22 гр/тн, мөнгөний 60.1 гр/тн-ийн дундаж агуулгатай 36.0 сая тн хүдэр олборлож, 34.7 сая тн хүдэр баяжуулж, 622.0 мян.тн зэсийн баяжмал үйлдвэрлэж, улс, орон нутгийн төсөвт 270.0 сая ам.долларын татвар, төлбөр төвлөрүүлсэн байна.

Оюутолгой төсөл эхэлснээс хойш 2021 оны байдлаар далд уурхайд 4,044.0 сая ам.долларын санхүүжилт хийсэн бөгөөд далд уурхай ашиглалтад орсноор жилд 40.0 сая тн хүдэр олборлож, 1,553.0 мян.тн зэсийн баяжмал үйлдвэрлэж, зэсийн баяжмал дахь зэс 436.0 мян.тн, алт 502.0 мян.унц, мөнгө 3495.0 мян.унцид хүрнэ. Мөн Монгол Улсын экспортын орлого 26.6 хувиар нэмэгдэж, шинээр 1933 ажлын байр нэмэгдэнэ. 2022 онд далд уурхайн огтолгооны түвшний ерөмдлөг тэсэлгээний ажлын эхний тэсэлгээг хийснээр 2023 оны 1 дүгээр сард далд уурхайг төслийн хүчин чадалд хүргэх боломжтой.

2. "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ын ил уурхайд мөчлөгт урсгалт тээврийн технологи нэвтрүүлэх, хүдэр баяжуулах үйлдвэрт өргөтгөл шинэчлэл хийх, засвар механикийн заводын өргөтгөл, шинэчлэл хийх

Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ын өмчлөлтэй холбоотой асуудлыг эцэслэн шийдвэрлэж, ил уурхай, баяжуулах үйлдвэр, засвар механикийн заводод өргөтгөл, шинэчлэлийг хийж, үйлдвэрлэлийн хүчин чадал, өгөөжийг нэмэгдүүлэх зорилт дэвшүүлсэн.

"Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ нь 2021 онд 3.1 их наяд төгрөгийн борлуулалтын орлоготой, 1.2 их наяд төгрөгийн татварын өмнөх ашигтай ажиллаж, улс, орон нутгийн төсвийн өмнө хүлээсэн үүргээ давуулан биелүүлж, 1.2 их наяд төгрөг төвлөрүүлсэн байна.

Эрдэнэтийн овоо зэс молибденийн ордын хүдэр дэх зэсийн агуулга 2021 онд өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 0.010 пунктээр буурсан ба энэхүү агуулгын бууралтаас үүссэн үр дагаврыг багасгахын тулд баяжмал дахь металл авалтыг төлөвлөгөөнөөс 0.02 хувиар, өмнөх оноос 0.41 хувиар өсгөсний үр дүнд 129.4

мян.тн зэс агуулсан 576.6 мян.тн зэсийн баяжмал, 6326 тн молибденийн баяжмал тус тус үйлдвэрлэсэн.

Эрдэнэт үйлдвэрийн хүдэр боловсруулалт 2022 онд 35 сая тн, зэсийн баяжмал дахь зэс 135.8 мян.тн-д, харин 2023 онд хүдэр боловсруулалт 38 сая тн, зэсийн баяжмал дахь зэс 146.8 мян.тн-д хүрэх төлөвтэй байна. Уурхай гүнзгийрч, уул-геологийн нөхцөл хүндэрч, хүдэр дэх зэсийн агуулга буурч байгаа одоогийн нөхцөлд үйлдвэрлэлийн өргөтгөл, шинэчлэлд хөрөнгө оруулалт хийснээр ашигт ажиллагааны түвшинг хадгалах нөхцөл бүрдэх юм.

2022 онд эмульсийн тэсрэх бодисын үйлдвэрийг ашиглалтад оруулахаар төлөвлөж байгаа бөгөөд үйлдвэрийн тасралтгүй болон найдварт ажиллагаа дээшилнэ (одоо ашиглаж байгаа үйлдвэрийн ашиглалтын хугацаа 2009 онд дууссан). Эмульсийн тэсрэх бодисын үйлдвэр өнөөгийн байдлаар жилд 13.0 мян.тн тэсрэх бодис үйлдвэрлэж байгаа бол шинэ үйлдвэр ашиглалтад орсноор жилийн хүчин чадал 2.0 мян.тн-оор нэмэгдэх юм. Мөн мөчлөгт урсгалт тээврийн технологи нэвтэрснээр хүдэр тээвэрлэлтийн зай 0.9 км-р богиносож, хүдэр тээвэрлэх автосамосвалын тоо 31-ээс 23 болж буурах ба хүдэр олборлолтын өртгийг 2.4\$/тн-с 1.9\$/тн буюу 20 хувиар бууруулах нөхцөл бүрдэнэ.

Баяжуулах үйлдвэрт өргөтгөл, шинэчлэл хийснээр хүдэр боловсруулалтын хүчин чадлыг 32 сая тн-оос 40 сая тн болгон нэмэгдүүлж, хүдэр боловсруулах өртгийг 10 хүртэл хувиар бууруулах боломжтой. Засвар механикийн заводын өргөтгөл, шинэчлэлийг хийснээр ил уурхайн болон баяжуулах үйлдвэр, бусад цех, нэгжүүдийн тоног төхөөрөмжийг эд анги, сэлбэг хэрэгслээр хангаж, импорт орлох бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлээр дотоодын зах зээлд эзлэх хувийг нэмэгдүүлж, үйлдвэрийн ашигт ажиллагааны түвшинг нэмэгдүүлнэ.

Засвар механикийн заводын өргөтгөл, шинэчлэлийг 2023 онд, баяжуулах үйлдвэрийн өргөтгөл, шинэчлэлийг 2024 онд 100 хувьд хүргэхээр төлөвлөж байгаа бөгөөд ингэснээр жилд 43.0 сая тонн хүдэр олборлож, 40.0 сая тонн хүдэр боловсруулах боломжтой юм.

3. Уул уурхай-металлурги-химийн үйлдвэрлэл, технологийн парк

Засгийн газрын 2021 оны 129 дүгээр тогтоолоор Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын нутаг дэвсгэрт уул уурхай-металлурги-химийн үйлдвэрийн цогцолбор байгуулах зориулалтаар "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-т үйлдвэрлэл, технологийн паркийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгосон.

Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн үйл ажиллагааны хүрээнд Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр, Исэлдсэн хүдрээс нуруулдан уусгах SX/EW технологиор катодын зэс үйлдвэрлэх үйлдвэр, Эмульсийн тэсрэх бодисын үйлдвэр, Засвар, механикийн заводын өргөтгөлийн төслийг тус тус "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ын хөрөнгөөр санхүүжүүлж, ашиглалтад оруулахаар шийдвэрлэсэн бөгөөд паркад эхний ээлжид 5 үйлдвэр байгуулагдаж, жилд 182.0 мян.тн эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх юм.

Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн төслийн нарийвчилсан ТЭЗҮ, байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээ, техник, технологийн төвшний үнэлгээ зэрэг судалгааны ажлууд бүрэн хийгдэж дууссан.

Мөн Орхон аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2021 оны 14 дүгээр тогтоолоор тус аймгийн нийт 1,217.4 га талбай (паркийн ерөнхий төлөвлөгөө хийгдсэн)-г улсын тусгай хэрэгцээнд авахыг дэмжсэн бөгөөд газрыг улсын тусгай хэрэгцээнд авах Засгийн газрын тогтоол гаргахаар ажиллаж байна.

Паркийн төмөр зам, авто зам, ус хангамж, ариутгах татуургын систем барих зураг төсөл боловсруулах, цахилгаан хангамжийн ТЭЗҮ боловсруулах гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах тендерийг "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-аас зарласан.

Уул уурхай-металлурги-химийн үйлдвэрийн цогцолбор үйлдвэрлэл, технологийн паркийн бүтээн байгуулалтыг эхлүүлэх хүрээнд холбогдох төрийн байгууллагууд хоорондын ажлын уялдаа холбоог хангах чиг үүрэг бүхий Ажлын хэсгийг байгуулан ажиллаж байгаа болно.

4. "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ыг түшиглэн Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр байгуулах

Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр нь жилд 560.0 мян.тн зэсийн баяжмал боловсруулж, 124.1 мян.тн катодын зэс үйлдвэрлэх хүчин чадалтай. БНХАУ-ын China ENFI Engineering тэргүүтэй консорциум уг төслийн урьдчилсан ТЭЗҮ-ийг 2015 онд боловсруулсан бөгөөд тус ТЭЗҮ-ийн тодотгол, элементийн хүхрийн технологийн үйлдвэрлэлийн туршилтын ажлыг гүйцэтгэж байна.

Зэсийн баяжмалыг дотооддоо боловсруулан нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, цаашид эрэлт, хэрэгцээ нь өсөн нэмэгдэж байгаа зэс хоолой, эд анги, өндөр технологийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх боломжийг бүрдүүлэх, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлэх, мэргэжилтэй боловсон хүчин бий болох зэрэг ач холбогдолтой төсөл юм.

"Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ нь БНХАУ-ын ENFI болон NFC консорциумтой 2019 оны 9 дүгээр сард өөрийн зэсийн баяжмалыг тасралтгүй ажиллагаатай хос SKS технологиор хайлуулах, боловсруулах металлурги-химийн үйлдвэр байгуулах төслийн ТЭЗҮ боловсруулах гэрээ байгуулан хамтран ажиллаж байна.

China ENFI Engineering компани нь 2019 онд БНХАУ-ын Цзянсу хотод "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ын төлөвлөж байгаа Зэсийн баяжмал боловсруулах металлурги-химийн үйлдвэрийн нөхцөлд тохируулан Элементийн хүхэр үйлдвэрлэх боломжийг судлах зорилгоор лабораторийн туршилтын ажлыг амжилттай хийж гүйцэтгэсэн.

Үүнтэй холбогдуулан "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ нь China ENFI Engineering компанитай элементийн хүхэр үйлдвэрлэх үйлдвэрлэлийн туршилтын ажлыг гүйцэтгэх техник, технологийн туршилт боловсруулалтын Хамтын ажиллагааны гэрээг 2021 оны 5 дугаар сард байгуулсан бөгөөд БНХАУ-ын Цзянсу хотод туршилтын үйлдвэр байгуулах ажил хийгдэж байна.

5. "Эрдэнэс Тавантолгой" ХК-ийн нүүрс баяжуулах үйлдвэрийг ашиглалтад оруулах

Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт Тавантолгойн нүүрсний бүлэг ордын дэд бүтцийг бүрдүүлж, үйлдвэрлэл, технологийн парк

байгуулах ажлын хүрээнд Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийг ашиглалтад оруулах зорилт дэвшүүлсэн. Энэхүү үйлдвэрийн бүтээн байгуулалт нь Тавантолгойн орд газрыг түшиглэсэн аж үйлдвэрийн цогцолбор байгуулах, дотооддоо нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, экспортын орлогыг нэмэгдүүлэхэд томоохон алхам болно.

Энэ хүрээнд Цанхийн баруун уурхайн хөрсний конвейерийн иж бүрэн системийг 2023 оноос эхлэн олборлолтод нэвтрүүлэх бөгөөд ингэснээр өртгийг тоног төхөөрөмжтэй харьцуулснаар 50 хувиар бууруулах боломжтой.

Энэ онд 30 сая тонн нүүрс баяжуулах хүчин чадал бүхий үйлдвэрийн 1-р модуль буюу 10 сая тоннын үйлдвэрийн бүтээн байгуулалтын ажлыг 81 хувьд хүргэхээр төлөвлөсөн бол ачилтын нэгдсэн төв болон нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн 1-р модулийн технологийн усан хангамжийн эх үүсвэр, шугам, хоолой, барилгын ажлыг дуусгахаар төлөвлөөд байна.

Улмаар 2023 онд нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн 1-р модулийг ашиглалтад оруулах бөгөөд 2024 онд нүүрс, хөрс тээврийн техник, тоног төхөөрөмжийн нэвтрүүлэлтийг 21 хувьд, Цанхийн баруун уурхайн хөрсний конвейерийн систем нэвтрүүлэлтийг 79 хувьд тус тус хүргэх юм.

6. Цагаансуваргын зэс, молибдений ордыг ашиглалтад оруулах

Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт Цагаансуваргын зэс, молибдений ордыг ашиглалтад оруулах зорилт дэвшүүлсэн. Тус орд нь 250.4 сая тн хүдрийн нөөцтэй. Төслийн нийт хөрөнгө оруулалт 3,422.9 тэрбум төгрөг буюу 1,203.0 сая ам.доллар бөгөөд 2020 оны байдлаар 425 сая ам.долларын хөрөнгө оруулалт хийгдсэн буюу шаардлагатай нэмэлт хөрөнгө оруулалт 778.0 сая ам.доллар байна.

Орд ашиглалтын хугацаанд 247.9 сая тн сульфидийн хүдэр олборлож, жилд дунджаар 14.8 сая тн хүдэр баяжуулан, 180-339 мян.тн 24.99%-ийн агуулга бүхий зэсийн баяжмал, 2.4-5.8 мян.тн 51.08%-ийн дундаж агуулга бүхий молибденийн баяжмал үйлдвэрлэх боломжтой.

Цагаансуваргын зэс, молибдений ордын бүтээн байгуулалтын ажлыг энэ оны эцэст 93 хувьд хүргэхээс гадна уулын баяжуулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн угсралтыг дуусган, туршилт, тохируулгын ажлыг хийх, баяжуулах үйлдвэрийг ашиглалтад оруулахаар төлөвлөсөн. Цагаансуваргын зэс, молибдений орд ашиглалтад орсноор зэсийн баяжмалын үйлдвэрлэлийн хэмжээ 17.2 хувиар нэмэгдэж, Монгол Улсын төсөвт жилд 150-200 тэрбум төгрөгийг татвар, хураамж хэлбэрээр төвлөрүүлнэ гэж тооцож байна.

Улмаар 2023 онд бүтээн байгуулалтын ажил бүрэн дуусаж, уулын баяжуулах үйлдвэр төслийн хүчин чадлаар ажиллаж эхлэх бөгөөд жилд 15.0 сая тонн хүдэр боловсруулж, 321.0 мян.тн зэсийн баяжмал, 7.54 мян.тн молибдений баяжмал тус тус үйлдвэрлэх боломжтой.

7. Зүүн цагаан дэлийн хайлуур жоншны ордын далд уурхайг ашиглалтад оруулах

Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт Зүүн цагаан дэлийн жоншны далд уурхайг ашиглалтад оруулах зорилт дэвшүүлсэн. Төслийн хэрэгжих хугацаанд нийт 4,010.1 мян.тн жоншны хүдэр олборлох ба жил тутам 200.0 мян.тн жоншны хүдэр олборлон, хүдэр ялгах үйлдвэрт нийтдээ 2,849.8 мян.тн хүдэр ялган авч, Бор-Өндөр уулын баяжуулах үйлдвэрт нийлүүлэн ФФ-95 маркийн флотацын баяжмал үйлдвэрлэх боломжтой юм. Баяжмал үйлдвэрлэлийн хүчин чадал жил тутам 45.5 мян.тн байх бөгөөд төслийн хугацаанд 911.9 мян.тн баяжмал үйлдвэрлэнэ.

Төслийн хүрээнд 2022 онд 39.5 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийж, уурхайг ашиглалтад оруулахаар төлөвлөсөн бөгөөд жоншны баяжмал үйлдвэрлэлийн хэмжээг нэмэгдүүлэн, шинээр 304 ажлын байр бий болно.

8. Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийг барьж, байгуулах

Газрын тос боловсруулах үйлдвэр нь жилд 1.5 сая тн газрын тос боловсруулж, олон улсын стандартад нийцсэн 339 мян.тн автобензин, 824 мян.тн дизель түлш, 80 мян.тн онгоцны түлш, 43 мян.тн шингэрүүлсэн шатдаг хий, 47 мян.тн зуухны түлш үйлдвэрлэх хүчин чадалтай.

Тус үйлдвэр ашиглалтад орсноор нэмүү өртөг шингэсэн эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, газрын тосны бүтээгдэхүүний дотоодын хэрэгцээний 55-60 хувийг хангаж, улсын төсөвт жил бүр 200 орчим тэрбум төгрөгийн орлого төвлөрүүлэн, орон нутагт шинээр 600 гаруй тогтмол ажлын байр бий болохоос гадна гадаад худалдааны алдагдлыг 1.0 тэрбум орчим ам.доллараар бууруулж, Монгол Улсад нефть-химийн аж үйлдвэрийн суурийг тавих ач холбогдолтой юм.

Үйлдвэрийг Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улсын Засгийн газрын хөнгөлөлттэй зээлийн санхүүжилтээр 2017 оноос эхлэн үе шаттайгаар хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд үйлдвэрийн нарийвчилсан ТЭЗҮ-ийг Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлөөр 2018 оны 11 дүгээр сард хэлэлцэж, хүлээн авсан.

Төслийн хүрээнд үйлдвэрийн гаднах дэд бүтэц (17.5 км тусгай зориулалтын хүнд даацын авто зам, 27.7 км салаа төмөр зам, дэд өртөөний барилга байгууламж, 18.2 км 110 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, 110/10 кВ-ын дэд станц)-ийн барилга байгууламжийг Монгол Улсын Хөгжлийн банкны зээлээр барьж байгуулан, 2019 оны 11 дүгээр сард ашиглалтад хүлээн авсан.

Төсөл хэрэгжүүлэгч "Монгол газрын тос боловсруулах үйлдвэр" ТӨХХК нь Төслийн менежментийн зөвлөх (ТМЗ) үйлчилгээ үзүүлж байгаа "Engineers India Limited" компанитай хамтран үйлдвэрийн анхдагч процессын байгууламжууд, хангамжийн систем, дагалдах байгууламж, цахилгаан станцыг Монгол орны нөхцөл, стандартын шаардлагад нийцүүлэн төлөвлөж, ерөнхий дизайн, инженерчлэлийн багц (Basic design engineering package, BDEP) болон суурь инженерчлэлийн зураг төсөл (Front End Engineering Design, FEED)-ийг боловсруулж дууссан бөгөөд төслийн үйл ажиллагаа инженерчлэл, зураг төслийн үе шатнаас бүтээн байгуулалтын шатанд шилжээд байна.

Одоогоор Технологийн бус барилга байгууламжийн барилга угсралтын ажил (EPC-1) явагдаж байгаа ба тус ажлыг Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улсын "JMC Projects India" компани гүйцэтгэж байна. Мөн үйлдвэрийн ус хангамжийн хадгалах сав, резервуарын суурийн цутгалтын ажлыг хийж дуусгасан ба үйлдвэрийн дотоод

сүлжээний 17.3 км авто замын далан, суурийн ажлын хүрээнд ус зайлуулах 74 хоолой барихаас 21 хоолойн ул хөрсний ажил хийгдэж, 10 хоолойд тэгшилгээний бетон цутгаж, үүнээс 7 хоолойн арматурчилалын ажил, 4 хоолойн шал цутгалтыг хийгээд байна.

Үйлдвэрийн анхдагч процессын болон дагалдах байгууламжийн инженерчлэл-худалдан авалт-барилга угсралтын ажил (EPC-2) болон Үйлдвэрийн цахилгаан станцын инженерчлэл, худалдан авалт, барилга угсралтын ажил (EPC-3)-ын ерөнхий гүйцэтгэгч компаниудыг шалгаруулсан ба гэрээ байгуулахаар ажиллаж байна.

9. Уул уурхай-металлургийн цогцолбор байгуулах

Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт Хар төмөрлөгийн (кокс, ширэм, шууд ангижруулсан төмөр) үйлдвэрлэлийг Дархан-Уул, Орхон, Дорноговь аймагт хөгжүүлэх зорилт дэвшүүлсэн.

Уул уурхай, металлургийн цогцолбор байгуулах төслийн хүрээнд “Кью Эс Си” ХХК нь Дарханы төмөрлөгийн үйлдвэрийн дэргэд жилд 350 мян.тн ган бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хүчин чадалтай мини домен зуух бүхий гангийн үйлдвэрийн “Монгол ган цогцолбор-1” төслийг хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд нийт 507.3 сая ам.доллар буюу 1,445.8 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар 2022-2024 онд барьж байгуулан, ашиглалтад оруулахаар төлөвлөн ажиллаж байна.

Үйлдвэр ашиглалтад орсноор төмрийн хүдрээ дотооддоо боловсруулах, жилд 350.0 мян.тн гол нэр төрлийн ган бүтээгдэхүүн (арматур 200 мян.тн, круг 80 мян.тн, булан төмөр ба С төмөр 40 мян.тн, төмөр утас 30 мян.тн) үйлдвэрлэж, дотоодын хэрэгцээний 30-50 хувийг хангах ба 325.7 мян.тн төмрийн хүдрийн хорголж экспортод гаргах боломж бүрдэнэ.

“Кью Эс Си” ХХК нь мини домен зуух бүхий гангийн үйлдвэр байгуулах төслийн ТЭЗҮ-ийг БНХАУ-ын “MCC-CERI” компаниар гүйцэтгүүлж, 2021 оны 9 дүгээр сард Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлөөр хэлэлцүүлэн, хүлээж авсан.

Төслийг EPC гэрээгээр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн ба 2022 онд багтаан гэрээлэгчийг сонгон шалгаруулж, мөн ондоо бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлэхээр төлөвлөж байна.

Түүнчлэн Канад Улсын “Hatch” компанитай зөвлөх үйлчилгээний гэрээ байгуулсан ба тус улсын Монтрейл хотын “Эс Жи Эс” компанийн лабораториор технологийн туршилтын ажил хийлгэх гэрээг мөн байгуулж, ордуудаас төмрийн хүдрийн дээж авч хүргүүлээд байна.

10. Эрдэнэтийн төмөрлөгийн үйлдвэрийг ашиглалтад оруулах

“Бэрэн групп” ХХК нь 2014 оноос 200 мян.тн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хүчин чадалтай домен зуух-хүчилтөрөгчийн конвертор-цахилгаан нуман зуух-шанаган зуух-тасралтгүй цутгах машин-цувих гэсэн тасралтгүй ажиллагаа бүхий ган үйлдвэрлэлийн циклийг бий болгох зорилгоор Эрдэнэтийн төмөрлөгийн үйлдвэрийн төслийг хэрэгжүүлж байгаа ба төслийн хэрэгжилт 78 орчим хувьтай байна.

Үйлдвэрийг бүрэн ашиглалтад оруулахад шаардагдах нэмэлт санхүүжилтийг шийдвэрлүүлэх хүрээнд Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам, Монгол Улсын Хөгжлийн банк, "Бэрэн групп" ХХК, түүний охин компани болох "Бэрэн металл" ХХК шаардлагатай арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэн хамтран ажиллаж байна.

11. Алтанширээт аж үйлдвэрийн паркийг ашиглалтад оруулах

"Болд төмөр Ерөө гол" ХХК өөрийн санхүүжилтээр Дорноговь аймгийн Алтанширээ сумын нутагт нийт 140 га талбайд Алтанширээт аж үйлдвэрийн парк байгуулах төслийг 2019-2025 онд хэрэгжүүлэхээр ажиллаж байна. Цогцолбор байгуулах төсөлд нийт 420 орчим сая ам.долларын хөрөнгө оруулалт хийгдэх ба жилд 500 мян.тн хүчин чадалтай ширэмний үйлдвэрийг дагалдах үйлдвэрүүдийн хамт байгуулахаар төлөвлөсөн.

Үйлдвэр ашиглалтад орсноор 500 орчим ажлын байр шинээр бий болж, төмрийн хүдэр, нүүрсээ дотооддоо боловсруулж, нэмүү өртөг шингээн түүхийгээр экспортлох хэмжээг бууруулах ба ширэм, ган бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх дагалдах жижиг, дунд үйлдвэрүүдийг хөгжүүлэх боломж бүрдэнэ.

Өнөөдрийн байдлаар газрын асуудал (140 га)-ыг бүрэн шийдвэрлэж, дэд бүтцийг бий болгох хүрээнд 12 км төмөр зам, 6.3 МВт-ын цахилгааны дэд станц, 110 кВ, 10 кВ-ын 9.4 км цахилгаан дамжуулах агаарын шугамуудыг барьж байгуулаад байна.

Мөн паркийн усан хангамжийг шийдэх зорилгоор Бор хөөвөр болон Долоодын говиос гүний ус дамжуулах 103 км урттай шугамын трассын зураглал хийгдсэн ба 2022 оны 2-3 дугаар улиралд ус цуглуулах, татах байгууламжийг барьж байгуулахаар төлөвлөж байна.

Жилд 2 сая тонн төмрийн хүдрийн нойтон баяжуулах хүчин чадалтай үйлдвэрийг 2021 онд ашиглалтад оруулсан ба цаашид жилд 1 сая тонн хүчин чадалтай нүүрс угаах үйлдвэрийг 2022 онд, жилд 1-1.5 сая тонн хүчин чадалтай коксын үйлдвэрийг 2022-2023 онд, жилд 1.5 сая тонн хүчин чадалтай төмрийн хүдрийн хорголжийн үйлдвэрийг 2023-2024 онд, жилд 500 мян.тн хүчин чадалтай ширэмний үйлдвэрийг 2024-2025 онд барьж байгуулахаар төлөвлөн ТЭЗҮ, зураг төсөл боловсруулах ажил хийгдэж байна.

12. Асгатын мөнгөний ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах

Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт Асгатын мөнгөний ордод хөрөнгө оруулалт хийхээр төлөвлөсөн. Энэ хүрээнд 2022 онд Асгатын мөнгөний ордын туршилт судалгааны ажлыг дуусгаж, ордын нөөцийг дахин шинэчлэн тооцох, ТЭЗҮ-ийг боловсруулах ажлуудыг дуусгахаар төлөвлөсөн ба Асгатын мөнгөний ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулахад шаардлагатай туршилт, судалгааг хийн дэд бүтцийн асуудлыг шийдвэрлэх боломжуудыг тодорхойлон ажиллаж байна.

-----oOo-----